

BO DAHLMAN:

Baltiska sånger

I Christian Braws senaste bok, diktsamlingen *Baltiska sånger*, ingår diktens "Främlingen", där författaren försöker ge en egen positionsbestämning.

Christian Braw: **Baltiska sånger**. Norma bokförlag 1992

Om det folk han besjunger heter det där:

Jag böjer mig för detta liv,
Ett liv med sådan sällsam vilja
Att resa sig ur stoftet
Och att leva,
Som fast i sekler trampat ner
Och krossat gång på gång
Av krigets vält,
Av fattigdom och svält

Nu spirar upp som vårens lilja.

Hela samlingen är en besvärjelse av glömskan. Åtminstone av den mindre glömskan, närminnets glömska, i väntan på den större.

Christian Braw är en klok person, och den uppgift han tagit på sig är inte heller den dum: att ge en röst utanför det estniska språket åt landets 1900-talsersfarenhet.

Varför vill det sig då inte riktigt?

Någonstans där form, innebörd och tonläge möts blir Braws poesi nämligen antikvarisk. Förvandlas till versifierade historiska tablåer utan risk för överraskningar.

I bokens förord dras en parallell mellan de baltiska sångerna och Edgar Lee Masters Spoon River Anthology, där ett helt samhälle byggs upp av eftermälen på dess dödas gravstenar. Men hos Braw är det tvärtom så, att ingenting byggs upp, som inte redan är känt och fixerat. Snarare än Masters är det Götiska förbundet eller Runeberg som kommer i tankarna.

Men 1992 kräver detta yttersta fingertoppskänsla för att inte bli parodi. Braw spelar knappast med den runebergiska modellen, utan åstadkommer snarare en komplett överflyttning av hela ämnet till passerad tid. Och det är kanske inte så lyckat. Med någon liten orättvisa sagt: det väsentliga och mest drabbande med de hjältar, svikare, mödrar, prästsöner och kompromissare som i en något trevande poetisk form passerar revy är nämligen att de talar ur en historisk verklighet.

Christian Braw har försökt samla estniska röster ur vinden innan de skingras. Gott så, vad man än anser om instrumentell litteratur.

Men en lovvärd ansats och ett djupt känt ärende skapar i sig inte poesi. De förvandlas inte mer nu än vad de gjorde i 1968 års eftersvallning till litteratur med någon sorts automatik. Och om "innehållet" nu är det väsentliga, varför då inte presentera det i form av prosa – fiktiv eller som historiskt reportage? I vår tid och vårt umgänge med orden är det den form som minst leder bort blicken från det utpekade till den pekande handen.

Själv skulle jag vilja säga att Braws ärende råkat ut för vad som kan kallas den goda viljans krokben.

Symboler, gester, gamla mönster har ett starkt mobiliseringsvärde för den som är ifrågasatt eller söker sig tillbaka från förnekelsen. Men det ligger en risk i att utomstående sympatisörer av pur välvilja uppträder i folkdräkt när de talar för sina vänners sak. Den risken är, att viljan att återerövra sin historia förväxlas med önskan att kandidera för något nationernas Skansen.

Skriv prosa, när ärendet är prosaiskt. Och låt Soldatgossen vila i frid!